

DAFTAR SUMBER

Arsip

Besluit no. 18 tanggal 25 Agustus 1906
Besluit No. 28 Tanggal 22 Oktober 1915
Besluit No. 29 tanggal 11 September 1920
Besluit no. 16 tanggal 6 Maret 1926
Bijlage Burgerlijk Geneeskundige Dienst, 28 Agustus 1918
Nota van het Departement van Onderwijs en Eerdiens, tanggal 20 September 1918
Verslag Burgerlijk Geneeskundige Dienst Tanggal 14 Juli 1920
Bijlagen Dienst der Volksgezondheid No. 12 Tanggal 30 Juni 1932
Verslag Dienst der Volksgezondheid Tanggal 25 Februari 1926 No. 3096
Bijlagen: 2

Dokumen yang dicetak

Memori Serah Jabatan 1921-1930 (Jawa Barat). 1976. Arsip Nasional Republik Indonesia. Jakarta
Kolonial Verslag Tahun 1882, 1883, 1884, 1888, 1890, 1891, 1901, 1906, 1911, 1912, 1916.
Regeering Almanak Tahun 1890 - 1941
Staatsblad no. 97 Tahun 1882
Staatsblad No. 650 Tahun 1910
Staatsblad No. 50 Tahun 1923
Staatsblad No. 173 Tahun 1938
Staatsblad No. 641 Tahun 1937
Staatsblad No. 660 Tahun 1936
Bijblad No. 4148, 4536, 4986, 5078, 5157, 5749, 5848, 6899, 7318, 7895 dan 11823

Buku

Anief, Moh. 1994. *Farmasetik*. Jogjakarta: UGM Press.
Anonim. 1916. *Verzameling voorschriften : Betreffende den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst*. Weltevreden, Albrecht & Co.

- Anonim. 1965. *Research di Indonesia 1945-1965 I: Bidang Kesehatan*. Jakarta: Departemen Urusan Research Nasional Republik Indonesia.
- Anonim. 1979. *Farmakope Indonesia Ed. III*. Depkes RI
- Balai Pustaka. 2005. *Kamus Besar Bahasa Indonesia Edisi Ketiga*. Jakarta: Balai Pustaka
- Boomgaard, Peter. *Anak Jajahan Belanda: Sejarah Sosial dan Ekonomi Jawa 1795-1880*, Terj. Monique Sosman, dkk. Jakarta: Djambatan.
- Boorsma, W.G. 1913. *Aanteekeningen Over Oostersche Geneesmiddelen op Java*. Buitenzorg: Drukkerij Dep.
- Breman, Jan. 1971. *Djawa Pertumbuhan Penduduk dan Struktur Demografis*, Terj. Suganda Purbakawatja. Jakarta: Bhratara
- Geertz, Clifford. 2013. *Agama Jawa: Abangan, Santri, Priyayi dalam Kebudayaan Jawa*, Terj. Aswab Mahasin. Jakarta: Komunitas Bambu.
- “Geneeskundigen (Inlandsche)” dalam *Encyclopaedie van Nederlandsche-Indie, Eerste Deel*. 1917. Leiden: N.V v/h E.J Brill.
- “Geneesmiddelen” dalam *Encyclopaedie van Nederlandsche-Indie Eerste Deel*. 1896. Leiden: N.V v/h E.J Brill.
- Hartini, Yustina Sri dan Sulasmono. 2009. *Apotek Ulasan Beserta Naskah Peraturan Perundangundangan Terkait Apotek Termasuk Naskah dan Ulasan Tentang Apotek Rakyat*. Yogyakarta: Sanata Dharma.
- Hesselink, Liesbeth. 2011. *Healers on the colonial market: Native doctors and midwives in the Dutch East Indies*. Leiden: KITLV Press.
- Lembong, Eddie. 1999. *Geliat Industri Farmasi Di Indonesia Menuju Era Global*. Jakarta: Sinar Harapan.
- Loedin, A.A. 2005. *Sejarah Kedokteran Di Bumi Indonesia*. Jakarta: Grafiti.
- Lombard, Denys. 2007. *Nusa Jawa Silang Budaya, Batas-batas Pembaratan*. Jakarta: PT Gramedia Pustaka Utama.
- “Militaire Geneeskundige Dienst” dalam *Encyclopaedia van Nedherlansche Indie, Dierde Deel*. 1917. Leiden: N.V v/h E.J Brill.

- Owen, Norman G. (Ed). 1987. *Death and Disease in SouthEast Asia*. Singapore: Oxpord University Press.
- “Pharmacie” dalam *Encyclopaedia van Nedherlansche Indie, Dierde Deel*. 1917. Leiden: N.V v/h E.J Brill.
- Porter, Roy (Ed). 2006. *Illustrated History Medicine*. UK: Cambridge University Press.
- Raffles, Thomas S. 2008. *History of Java, Terj. Eko Prasetyaningru dkk*. Yogyakarta: Narasi.
- Rahmawati, Atik Tri dkk. 2006. *Masalah Kesehatan dalam Kajian Ilmu Sosial-Budaya*. Jogjakarta: Kepel.
- Ricklefs, M.C. 2013. *Mengislamkan Jawa*. Jakarta: Serambi
- Sampurno. 2009. *Dinamika Farmasi Indonesia: Tantangan dan Peluang*. Yogyakarta: Cendani Publishing.
- Sciortino, Rosalia. 1995. *Care-takers of cure : An Antropology study of health center nurses in rural Central Java*. Yogyakarta: UGM Press.
- Sciortino, Rosalia. 2007. *Menuju Kesehatan Madani*, Yogyakarta: Universitas Gadjah Mada Press.
- Siregar, Charles J.P. 2004. *Farmasi Rumah Sakit: Teori dan Penerapan*. Jakarta: EGC.
- Soedarsono, dkk (Ed.). 1985. *Celaka, Sakit, Obat, dan Sehat Menurut Konsepsi Orang Jawa*. Jakarta: Direktorat Jendral Kebudayaan Departemen Pendidikan dan Kebudayaan.
- van Dijk, Kees dan Gelman Taylor (Ed). *Cleanliness and Culture Indonesian Histories*. Leiden: KITLV Press.
- van Hien. 2003. *Resep-Resep Pengobatan Jawa Kuno terj. Bulhasrin*. Bandung: Penerbit ITB.
- Wibowo, Priyanto et al. 2009. *Yang Terlupakan: Pandemi Influenza 1918 di Hindia Belanda*. Jakarta; Departemen Sejarah UI, UNICEF Jakarta, Komnas FPBI.

Skripsi dan Tesis

- Baha Udin. 2005. "Dari Subsidi Hingga Desentralisasi : Kebijakan Pelayanan Kesehatan Kolonial di Jawa (1906-1930)". Tesis UGM.
- Darani, Ririn. 1998. "Perkembangan Industri Kina di Jawa". Skripsi UGM.
- Rizky, Audia. 2006. "Biofarma: Studi Tentang Lahir dan Perkembangan 1890-1978". Skripsi UNPAD.
- Suryana, Nana. 2002. "Lembaga Riset Ilmu Kedokteran Belanda: Dari Laboratorium voor Pathologische Anatomie en Bacteriologie ke Centraal Melitair Geneeskundige Laboratori (1888-1936)". Skripsi UNPAD.

Artikel dalam Jurnal

- Anonim. 1923. "Jaarverslag van den Burgerlijk Geneeskundigen Dienst in Nederlandsche-Indie over 1921". *Medeelingen van den Burgerlijk Geneeskundigen Dienst in Nederlandsche Indie*, Batavia : G. Kolff & Co.
- Baha 'Uddin. 1997/1998. "Epidemi Malaria di Afdeeling Bali Selatan 1933-1936". *Lembaran Sejarah* Vol. 1 No. 2.
- Baha 'Uddin. 2004. "Pelayanan Kesehatan rumah Sakit di Jawa pada Abad ke-19 dan Awal Abad ke-20". *Lembaran Sejarah* Vol 7. No.1.
- Boomgaard, Peter. 2003. "Smallpox, vaccination, and the Pax Neerlandica, Indonesia 1550-1930". *Bijdragen tot de Taal- Land- en Volkenkunde* Volume 159 No.4.
- Pols, Hans. 2009. "European Physicians and Botanists, Indigenous Herbal Medicine in The Dutch East India, and Colonial Network of Mediation". *East Asia Science, Technology and Society: an International Journal*.
- Salmon, Claudine & Myra Sidharta. 2007. "Tradisional Chinese Medicine and Pharmacy in Indonesia Some Sidelight", *Archipel* Vol. 74, Issu 74
- Slamet, Soesilo. 1990. "Industri Farmasi dan Pemerataan Obat". *Prisma* No.6

Majalah

- "Berichten van Orgaan van den Ned-Ind. Apothekersassistenten Bond" dalam *Pharmaceutische Tijdschrift voor Nederlandsche Indie*, 1 September 1928

- “Bij Het Optreden van Dr. C. Blomberg als Inspecteur-Pharmaceut van De Dienst der Volkgezondheid” dalam Pharmacutische Tijdschrift voor Nederlandsch Indie, 1933, hal. 1-2.
- “Bij Het Optreden van Dr. C. Blomberg Als Inspecteur-Pharmaceut van den Dienst der Volkgezondheid” dalam Pharmaceutische Tijdschrift voor Nederlandsch-Indie, 1 Januari 1933, hal. 12.
- “De Opleiding van Apothekers in Ned-Indie” dalam dalam Pharmaceutische Tijdschrift voor Nederlandsch Indie, 1929, hal.361-365.
- “Het Arbeidscontract en Het Reglement D. G. V” dalam Pharmacutische Tijdschrift voor Nederlandsch Indie, 1928, hal. 42-43.
- “Inconsequent en liberal”, De Locomotief, Donderdag, 19 Februari 1880
- “Indisch examen voor apothekers-adsisten” dalam Pharamceutische Bond, 1920, hal. 177-180.
- “Ontwerp-Statuten van de Nederlandsche-Indische Apothekers-Vereeninging” dalam Pharmaceutische Tijdschrift voor Nederlandsch Indie, 1940
- “Op den nieuw weg” dalam De Pharmaceutische Bond November 1921,
- “Opleiding tot Militair Apotheker” dalam Pharmacutische Tijdschrift voor Nederlandsch Indie, 1928 hal. 211-212.
- “The Pharmaceutical Activities” dalam Pharmacutische Tijdschrift voor Nederlandsch Indie, 1937 hal. 229.
- “Toestand op 1 Januari 1937, Plaatsen waar Particuliere apotheken gevestigd zijn” dalam Pharmaceutiche Tijdschrift voor Nederlandsche Indie, 1937, hal. 47-50.
- “Voorloopige sluiting Apothekers Asistentenschool” dalam Pharmacutische Tijdschrift voor Nederlandsch Indie, 1934 hal. 218.
- A. H. W. M. Hermans, “De Positie der Militaire Apothekers in Nederlandsch-Indie ten Opzichte van die der Officieren van Gezondheid”, dalam Pharmaceutische Tidjschrift voor Nederlandsche Indie (1929), hal.336-341.
- Dr. O. B, “Medische anarchie in het Besoeki” dalam Pharmaceutiche Tijdschrift voor Nederlandsche Indie, 1 Juni 1928, hal. 208-210.
- F. G. E. Oslen, “Apotheek – Roemah Obat” dalam Pharmaceutiche Tijdschrift voor Nederlandsche Indie, 1 Juni 1928, hal. 207-8.

- F. G. E. Oslen, “Uniform Receptentarief” dalam *Pharmacutische Tijdschrift voor Nederlandsch Indie*, 1934, hal. 22-26.
- J. J. Hofman, “Kan de Geneeskundige Hoogeschool op Salemba ook in de Toekomst Worden Uitgebreid voor de Opleiding der Apothekers in Ned-Indie” dalam *Pharmaceutische Tijdschrift voor Nederlandsch Indie*, 1928, hal. 39-42.
- J. van Harreverl, “De Wettelijke aansprakelijkheid van den apotheker” dalam *Pharmacutische Tijdschrift voor Nederlandsch Indie*, 1939, hal. 215-221.
- J.G Kauffeld dan A. Bruins, “Officieele Mededeelingen: Nederlandsch Indische Apothekers Vereeniging” dalam *Pharmaceutische Tijdschrift voor Nederlandsch Indie*, 1924
- J.H.Voogden, “De Positie der Apothekers-Adsistente” dalam *De Pharmaceutische Bond* Oktober 1922, hal. 118.
- Maj. Sanoesi, “Indisch Apotheker”, *Madjalah Pharmasi*, 1 Oktober 1955, hal. 23-24.
- Meijer, E.F. “Chinesche Tandmiddelen” dalam *Geneeskundig Tidjschrift voor Nederlandsch Indie* , (Batavia: Lange&Co: 1859), hal. 269-272.
- Soegito, “Pharmacopee” dalam *Madjalah Pharmasi*, (1958), hal. 99-100.
- Th. Pauw. “Statuten van de Nederlandsch-Indische Apothekers-Vereeniging te Weltevreden”, dalam *Pharmaceutische Tijdschrift voor Nederlandsch Indie*, 1933,

Internet

- http://media-kitlv.nl/allmedia/indeling/detail/form/advanced?q_search_beschrijving=apothek&q_facet_beginjaar=18821942, , diakses tanggal 3 Februari 2016 pukul 12.12
- http://media-kitlv.nl/allmedia/indeling/detail/form/advanced/start/3?q_search_beschrijving=apothek&q_facet_beginjaar=1882-1942, diakses tanggal 3 Februari 2016 pukul 12:18 WIB
- http://media-kitlv.nl/allmedia/indeling/detail/form/advanced/start/24?q_search_beschrijving=apothek&q_facet_beginjaar=1882-1920, diakses tanggal 13 Februari 2016 pukul 12:27 WIB.

Vivek Neelakantan, "Eradicating Smallpox in Indonesia: The Archipelagic Challenge", Australian and New Zealand Society of The History of Medicine, <http://jstor.org/stable/10.5401/healthhist.12.1.61> diakses tanggal 6 Januari 2015 pukul 15.00, hal. 64.